

TYÖELÄMÄSUOSITUKSET DROONIUHKATILANTEIDEN VARALTA

Työmarkkinaosapuolet, työ- ja elinkeinoministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö ovat yhdessä laatineet nämä suositukset työpaikoille drooniuhkatilanteiden varalta. Sisäministeriö on tukenut ohjeiden laatimista tiedoilla vaaratiedottamisesta, väestön yleisistä toimintaohjeista sekä omatoimisen varautumisen velvoitteista.

Suositus perustuu kesällä 2026 vallitsevaan tilanteeseen, jossa Suomeen saattaa satunnaisesti harhautua aseistettuja drooneja ja jonka seurauksena pelastusviranomaisen voi antaa vaaratiedotteita. Drooniuhkatilanteissa viranomaiset kehottavat suojautumaan sisätiloihin, koska ulkona liikkuminen ei ole turvallista. Viranomaisen vaaratiedotetta ja niissä annettuja ohjeita on noudatettava.

Viranomaiset voivat antaa vaaratiedotteen, jos tilanne uhkaa henkeä, terveyttä tai voi vaurioittaa merkittävästi omaisuutta. Vaaratiedote voidaan antaa tietyille alueelle tai koko maahan. Vaaratiedotteen antaminen esimerkiksi drooniuhkatilanteessa merkitsee todellisen vaaran ilmenemistä.

Drooniuhkatilanteet voivat olla hyvin erilaisia. Vaara-alue on laaja, koska drooneja voi olla useita ja niitä voi olla laajalla alueella. Droonien koko voi vaihdella, ja osa niistä voi olla kokoluokaltaan samanlaisia kuin pienet lentokoneet. Tällöin ne voivat myös liikkua todella suurella nopeudella. Droonien kulkusuunta voi vaihdella, joten tilanne voi muuttua nopeasti. Viranomaiset määrittävät vaara-alueen uhka-arvion perusteella. Vaara-alueen määrittämisessä tärkein kriteeri on varmistaa ihmisten turvallisuus.

Drooniuhkatilanteiden arvioidaan olevan hyvin satunnaisia, lyhytkestoisia (esimerkiksi kolme tuntia) ja ajoittuvan varhaiseen aamuun.

Suositus on voimassa toistaiseksi nykyisenkaltaisen tilannekuvan voimassa ollessa ja sitä voidaan tarvittaessa päivittää. Mitä tässä suosituksessa todetaan työntekijöistä, koskee myös viranhaltijoita ja virkamiehiä.

Kullakin työpaikalla on huomioitava myös mahdolliset alakohtaiset turvallisuus- ja varautumisohjeet drooniuhkatilanteiden varalta.

1. Henkeen ja terveyteen liittyvien toimintojen turvaaminen vaaratiedotteen voimassaoloaikana

Viranomaisen vaaratiedotteessa antamia ohjeita tulee noudattaa. Ulkona liikkuminen vaaratiedotteessa mainitulla alueella voi olla vaarallista, joten sitä tulee välttää ja suojautua sisätiloihin.

Yhteiskunnassa on kuitenkin toimintoja, joiden pysähtyminen tai heikkeneminen vaaratiedotteen voimassaoloaikana voisi välittömästi vaarantaa ihmisten henkeä tai terveyttä. Tämän vuoksi työntekopaikalle siirtyminen voi olla perusteltua, jos muulla tavoin ei saada turvattua toiminnon jatkuvuutta.

Tällaiset toiminnot ovat hyvin rajattuja ja liittyvät pääsääntöisesti akuutteihin henkeä ja terveyttä turvaaviin tehtäviin. Tällaisia toimintoja on esimerkiksi terveydenhuollon ensihoidossa ja muussa hengen ja terveyden kannalta kriittisissä toiminnoissa. Sosiaalihuollon puolella tällaisia toimintoja on mm. vanhusten ympärivuorokautisessa laitoshoidossa. Myös teollisuudessa ja energian tuotannossa on toimintoja, joissa tuotannon turvallinen toiminta edellyttää tiettyä määrää työvoimaa turvallisen toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi kaikissa olosuhteissa.

Kyse on yhteiskunnan kaikkein kriittisimmistä toiminnoista, joissa lyhytaikainenkin häiriö voi vaarantaa työpaikan työntekijöiden, potilaiden, asiakkaiden tai lähialueen asukkaiden hengen tai terveyden. Työpaikkakohtaisesti on arvioitava, voiko tällaisia seurauksia syntyä, jos tietty työtehtävä jää muutamaksi tunniksi suorittamatta eikä tilannetta pystytä ratkaisemaan esimerkiksi työaikajärjestelyin. Arviota tehdessään työpaikalla on huomioitava mahdolliset alakohtaiset ohjeistukset.

Työnantajan on lain mukaan varauduttava henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen vaaratilanteissa. Työnantajan on siten tarvittaessa päivitettävä työpaikkakohtaiset turvallisuutta koskevat suunnitelmansa drooniuhkatilanteen varalle. Työnantajan on arvioitava vaaratiedotteiden sisällön ja mahdollisen alakohtaisen ohjeistuksen perusteella, edellyttääkö sen harjoittama toiminta kaikkien tai joidenkin työntekijöiden saapumista työntekopaikalle tai työnteon jatkamista vaaratilanteesta huolimatta.

Työvuorojärjestelyjä koskevia muutoksia on mahdollista tehdä työpaikoilla lain, työ- ja virkaehtosopimusten ja työ sopimusten asettamissa puitteissa. Drooniuhasta johtuvan vaaratiedotteen aikana kriittisten toimintojen jatkuvuus tulisi ensisijaisesti turvata jatkamalla vaaratilanteessa työpaikalla olevien työntekijöiden työvuoroa. Jos kriittisen tehtävän hoitamiseksi työvuoroa jatketaan esimerkiksi työpaikan käytäntöjen mukaisesti, muutoin työnantajan aloitteesta sopimalla tai hätätyönä, palkanmaksu tapahtuu lain, työ- tai virkaehtosopimuksen tai työ sopimuksen mukaisesti.

Työntekijän, joka on epävarma siitä, tuleeko hänen saapua työntekopaikalle vai ei, tulee olla yhteydessä työnantajaansa.

2. Palkka drooniuhan ajalta, kun työtä ei voida tehdä

Drooniuhkatilanteiden arvioidaan olevan lyhytkestoisia ja sijoittuvan usein yön ja varhaisen aamun tunteihin. Niiden arvioidaan olevan myös hyvin satunnaisia. Tästä syystä sen vaikutukset työelämään ovat rajattuja.

Huolimatta siitä, että työmarkkinaosapuolet tulkitsevat voimassa olevaa työlainsäädäntöä palkanmaksuvelvollisuudesta eri tavoin, suosittelevat työmarkkinaosapuolet kokonaisturvallisuuden vahvistamiseksi, että työnantajat maksavat työntekijälle, viranhaltijalle ja virkamiehelle palkan tässä kannanotossa tarkoitettussa tilanteessa, jossa henkilö on estynyt tekemään työtään viranomaisen drooniuhkaa koskevasta vaaratiedotteesta johtuen.

3. Suojautumiskehotuksen ja työnteon yhteensovittaminen drooniuhkatilanteessa

Työpaikalla tulisi löytää keinot, joilla työntekijöiden terveydelle ja turvallisuudelle aiheutuvat vaarat sekä työnantajille aiheutuvat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi. Työturvallisuuden varmistamiseksi työnantajan tulee vaarojen arvioinnin perusteella toteuttaa tarvittavat toimenpiteet riskien minimoimiseksi käytettävissään olevin keinoin. Määriteltyjen kriittisten tehtävien osalta sisätiloissa tehtävä työ jatkuu vaaratilanteen ajan ja siitä maksetaan palkka (mahdollisine lisä- tai ylityökorvauksineen) lain, työ- tai virkaehtosopimuksen mukaisesti.

Keinoja drooniuhan ja työnteon yhteensovittamiseksi voivat olla esimerkiksi:

Työn teettäminen etätyönä tai työntekopaikan muuttaminen

Etätyö on keskeinen keino suojautumisen mahdollistamiseen drooniuhkatilanteen aikana. Esimerkiksi asiantuntijatyötä voidaan siirtää etätyöksi ja monissa muissakin tehtävissä on mahdollista osoittaa poikkeuksellisesti työtehtäviä etänä suoritettavaksi (esimerkiksi verkkokoulutuksiin osallistumista).

Myös työntekopaikan siirtäminen voi joissakin tilanteissa olla mahdollista. Esimerkiksi asiakaskäynnit voidaan vaihtaa sellaisiksi, että ne eivät edellytä vaara-alueella liikkumista. Jos kyseessä on yhteiskunnan tehtävien kannalta kriittinen liikkuva työ, työpaikalla on käytävä lävitse niiden hoitamiseen ja toisaalta suojautumiseen liittyvät periaatteet.

Muutokset työvuoroihin

Työvuoroihin voidaan tehdä tarvittavia muutoksia lain, työ- tai virkaehtosopimusten ja työsopimusten puitteissa. Uhkatilanteen alkaessa työvuorossa olevan henkilöstön kanssa voidaan esimerkiksi sopia, että työvuoroa pidennetään siten, että työpaikan toimintaan ei tule häiriöitä. Tämä koskee erityisesti yhteiskunnan kriittisiä toimintoja. Myös työaikalain 19 §:ssä säädetty hätätyö voi tulla kysymykseen edellytysten täytyessä. Tällöin tulee tehdä hätätyöstä ilmoitus viivytyksettä valvovalle viranomaiselle (työsuojeluviranomainen) ja noudattaa laissa ilmoitettuja menettelytapoja.

4. Drooniuhkatilanteisiin liittyvät ohjeet ja toimintatavat on käsiteltävä ennalta työpaikoilla

Työnantajan ja henkilöstön on käsiteltävä yhdessä mahdolliseen drooniuhkatilanteeseen annettavat ohjeet sekä niiden vaikutukset työn estymiseen, työnantajan palkanmaksuvelvollisuuteen ja uhkatilanteen jälkeen työhön saapumiseen. Näiden lisäksi työpaikoilla voidaan käsitellä muuta varautumista, tiedonkulkua, suojautumista ja työn turvallista järjestämistä. Päämääränä tulisi olla, että työpaikoilla tavoitellaan yhteisymmärrystä työnantajan ja henkilöstön välillä näistä kysymyksistä.

Käsiteltäviä asioita ovat ainakin:

- Mitä vaikutuksia drooniuhkatilanteella voi olla työpaikalle?
- Mitä työtehtäviä voidaan tehdä etätyönä?
- Millä tavalla työntekoon tai työvuoroihin kohdistuvat muutokset vaikuttavat palkanmaksuun?
- Onko työpaikalla sellaisia työtehtäviä, että ne edellyttävät siirtymistä työpaikalle myös drooniuhan aikana?
- Miten kriittisistä työtehtävistä vastaavat henkilöt pääsevät työpaikalle, jos joukkoliikenne on estynyt?
- Kuinka ulkona tehtävä ei-kriittinen työ keskeytetään ja miten suojaudutaan?
- Millä tavalla drooniuhkkaan liittyvästä vaaratiedotteesta tiedotetaan työpaikalla ja kuinka siihen vastataan?
- Millä tavalla voidaan sovittaa yhteen vaarasta johtuvia rajoitteita ja tarvetta ylläpitää yhteiskunnan kannalta kriittisiä toimintoja?
- Tarvitseeko aiemmin työpaikalla tehtyä arviota mahdollisista vaaroista päivittää työturvallisuuden varmistamiseksi?
- Miten palataan kohtuullisessa ajassa normaaliin työhön uhkatilanteen päätyttyä? Kohtuullista aikaa määritettäessä otettava huomioon mm. hoivavastuista ja työmatkan pituudesta riippuvat olosuhteet.
- Miten työ ja lastenhoito sovitaan yhteen esimerkiksi tilanteessa, jossa varhaiskasvatuspalvelut ovat suljettuina?

5. Drooniuhkatilanteessa työtapaturmia arvioidaan normaalisti lain mukaan

Drooniuhan ilmetessä ja sen kestäessä työntekijälle aiheutunutta tapaturmaa arvioidaan normaalin käytännön mukaisesti työtapaturma- ja ammattitautilain (TyTAL, 459/2015) 21–25 §:n säännösten perusteella. Tämä koskee tilanteita, joissa työntekijä on työssään joko työpaikalla tai sen ulkopuolella, esimerkiksi matkalla kodista työntekopaikalle. Drooni on lain 17 §:n mukaisessa tapaturman määritelmässä tarkoitettu ulkoinen tekijä, joka voi aiheuttaa työtapaturmana korvattavan vahinkotahtuman sekä siitä seuraavan vammautumisen tai kuoleman.

Työtapaturmavakuutus on syyperusteinen järjestelmä, jonka korvausta voidaan vähentää vahingoittuneen myötävaikutuksen perusteella (TyTAL 61 §). Kun työntekijän saapuminen työntekopaikalle on työn luonteen vuoksi välttämätöntä, ei säännöksen perusteella ole edellytyksiä myötävaikutusvähennyksen tekemiselle mahdollisen viranomais määräyksen laiminlyönnin vuoksi. Työtapaturma- ja ammattitautilaki ei tunne myöskään sellaista mahdollisuutta, että korvaus voitaisiin evätä kokonaan myötävaikutuksen vuoksi.

6. Jatkotoimet

Työmarkkinaosapuolet ja valtioneuvosto seuraavat drooniuhkatilanteen kehitystä ja päivittävät suosituksia tarvittaessa.

Työmarkkinaosapuolet kehottavat jäsenliittojaan arvioimaan toimialakohtaisesti mahdollisia toimenpiteitä tämän suosituksen käytännön toteuttamiseksi sekä toimenpiteistä siltä varalta, että drooniuhkatilanteet lisääntyvät olennaisesti nykyisestä arviosta.

Työmarkkinaosapuolet, sisäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö seuraavat drooniuhkatilannetta ja siitä syntyviä ylimääräisiä palkkakustannuksia. Sen varalta, että drooniuhkatilanne muuttuu tai ne yleistyvät ja työnantajille aiheutuu näistä merkittäviä palkkakustannuksia, työ- ja elinkeinoministeriön johdolla selvitetään kustannusten tasausmalleja. Selvityksen lähtökohtana on, että mallista ei aiheudu kustannuksia julkiselle taloudelle tai palkansaajille.